

Saša Stojanović
SVÁR

Dauphin

Saša Stojanović (1965) – veterinář, spisovatel, šéfredaktor kulturního časopisu, organizátor festivalů. Válku v Kosovu strávil u 175 pěchotní brigády. Po návratu zamířil do vojenské kliniky, kde mu diagnostikovali posttraumatickou stresovou poruchu. Vydal tři romány: *Krvoslednici* (Barváři, 2003), *Manchester City Blues* (2006), *Var* (Svár, 2008). Žije v Leskovaci. .

Celinovský řev, obludné lamento touhy, šeptané litanie za zbytky lidskosti v kulisách balkánské války. Hnusné postavy žijí hnusné životy v hnusném světě.

V drsném, nesentimentálním pandánu *Skupinového snímku s dámou* se evangelijní postavy vydávají na začátku 21.století do Srbska zjistit pravdu o kosovské válce. Tři desítky zpovědí aktérů z nejrůznějších sociálních a profesních vrstev odkrývají nejen hrůzy a nesmyslnost války, nýbrž i neradostné poměry obyčejného života. Autentický příběh, moderní forma, vysoká erudice a vyprávěcí talent autora, který na kosovském bojišti působil jako ošetřovatel, charakterizují jeden z vrcholů současného evropského románu.

SVÁR

Saša Stojanović

Dauphin

Copyright © Saša Stojanović, 2008

Translation © Jan Doležal, 2010

Photography © Jan Horáček, 2010

Design © Radka Konvičková, 2010

ISBN 978-80-7272-235-8

Edice Slova

Ova knjiga je objavljena uz pomoć Ministarstva kulture
Republike Srbije

Tato kniha vyšla s podporou Ministerstva kultury
Republiky Srbsko

Přeložil Jan Doležal

Education and Culture

Culture 2000

With the support of the Culture 2000 Programme
of the European Union

Tato kniha se těší podpoře programu Culture 2000

Toto praví Hospodin zástupů:

...

*Nyní jdi a pobij Amáleka,
jako klaté zničíte vše, co mu patří;
nebudeš ho šetřit, ale usmrtíš muže
i ženu, pachole i kojence,
býka i ovci, velblouda i osla.*

První Samuelova, 15; 2-3

MATOUŠ

Může nastat smrt po smrti? ptal jsem se Tě. Do brašny jsem balil plášť s andělem vyšitým na prsou na cestu neznámo kam a kdoví dokdy. Skončí někdy království nebeské? ptal jsem se jindy. Do čího ucha mám tedy zakřičet, že i nesmrtelnost je prokletí, když ani Ty mě nechceš slyšet? šeptal jsem bez ustání otázku, na kterou jsem nečekal odpověď a strkal nekvašený chléb do vaků. Přesně takový, jaký jsme měli onehdy k večeři. Před tím svátkem, i když možná se už slavilo, nemohu si vzpomenout. Jan má lepší paměť; on se aspoň dožil vysokého věku.

Pravda je pro jeden hřbet přetěžká. Když ji bereš jenom pro sebe, nezůstane nikdo, komu bys ji mohl vrátit. Jestliže ji někomu věnuješ, stane se tvůj dar těžkým břemenem. Proto je zapomnění požehnáním. V něm nejsou ani nevděční panovníci, ani mrtvé tělo olizované ohnivými jazyky, ani železná rakev, v níž mě hodili na mořské dno, ale příliv mě odnesl do chrámu, který jsem postavil... Chci, aby jednou provždy svařili kovové hrany mé rakve. Dávno jsem už mrtvý, Otče, a nesejde na tom, jestli to uznáváš nebo ne! – vycházím na ulici nechávaje se vést světelnou stopou.

Znám každou píď země, kterou procházím. Já jsem dával císaři, ale všichni platili mně. Víím, jakého výnosu dosahuje ta která rostlina i která ovce slehla, pamatuji si, kolik obilí mně má odevzdat každý kafarnaumský dům jako daň, jak moc mi lže každý židovský obchodník, když listujeme aramejskými knihami o zboží

a tržbách, i jak mě upřímně nenávidí i ten nejhorší farizej, když mlčky dává peníze mně, vyvrženci, se kterým nesmí promluvit. Jako kdyby moc a chamtivost nepřebývaly pod jejich střechami; jako kdyby se pýcha a faleš neusadily u jejich svátečních stolů a v jejich domech. Služebník Boží je připraven na shovívavost ke všemu kromě přetvářky – hlasitě uvažuji a svými kroky polykám nažloutlou prašnou cestu.

Měl jsem všechno, jenom sny mě opustily. Nemusel jsi mi dvakrát říkat: pojď a následuj mě! Pohostil jsem Tě ve svém domě, kde jsi seděl s námi proklatci – s drzými celníky i zpupnými výběřčími daní, s nenasytnými lichváři i bezcitnými obchodníky; s hříšníky. Moje cesty – křičel jsem do ulic, když se konal trh, a vracel peníze všem, které jsem kdy ošidil, páčil jsem knihy svých dlužníků a štědře rozdával své bohatství ubohým a nešťastným – moje bezesné cesty pramení ze snů o bezcestí!

Dobře víš, že jsem mezi prvními v Tobě poznal Mesiáše; věřil jsem tomu víc než Ty sám. Vyčítám Ti snad něco? Ech... Místo do galilejských vesnic ses vydal rovnou do hlavního města; na oslu, přesně podle proroctví starozákonního Zachariáše o vjezdu syna Božího do Jeruzaléma. A nevadily Ti hrdelní zvuky opojné slávy, když myriády nešťastníků jásalý: „Hosana synu Davidovu“ a přály Tobě, Spasiteli, abys místo nich okusil slast vítězství. Myslím, že Tě teprve teď chápu... Pakliže ses i Ty nechal opít medem, co ho pýcha vydatně stáčí ze

svých květů, proč bys nám věřil? Nám, kteří své rouhačské pochybnosti necháváme podél cest, jimiž jsme procházeli, když hříchy tohoto světa padaly jen na Tebe.

Je strašně těžké, Otče, kázat to, o čem dávno pochybuješ. Ano. Proto nás i posíláš, abychom znovu poslouchali a zase zapisovali. Ano. Stane se podle Tvého slova. Ano, opět. Jsme Tvoje oči i Tvoje uši, byť by se mi marným zdálo naše putování.

Nečekal jsem, že mě znovu povoláš; věřil jsem, že svatyně, kterou jsem postavil v africké pustině, a obrácený etiopský tyran jsou dostatečným vykoupením za můj věčný klid. Proč opět všichni čtyři, proč zrovna ona a kam nás to vedeš – chtěl jsem se zeptat, když jsem si vázal kolem lýtek mastným potem rozleptané řemínky potrhaných sandál. Voda – řekl jsem, když jsem se posilnil z pramene vedle cesty – jenom voda a pochybnost si vždycky najdou svou cestu! Neboť na počátku bylo...

Už jsem tu – nechal jsem vylétnout slova k ranímu slunci, které ozařovalo dům, k němuž jsem šel – už jsem tu...

Jestli si myslíš, že jsem moudřejší – řekl jsem tak hlasitě, až jsem probudil ptáky v koruně stromu nad domovními vraty – šeredně ses zmýlil, Neomylný! Ne, věčnost mě ničemu ne naučila. A... Já jsem neztrácel čas. Čas se ztrácel ve mně – zašeptal jsem a položil hlavu na práh Markova domu.

Jsem unavený, Otče...

Zdá se mi...

Zdá se mi o koních, co se cvalem ženou po širokých císařských cestách; z rozšířených nozder se jim valí bílý kouř. Slyším, jako ve skutečnosti, dusot kopyt s pronikavým, do daleka se rozléhajícím zvukem svátečních podkov na cestách z tesaného kamene. Vidím vídeňského důstojníka, jak v sobolím kožichu na nahém těle prchá z ložnice smyslné a poprvé neuspokojené maďarské hraběnky a do zběsilého tempa pobízí dva vraníky táhnoucí ukradený kočár ozdobený hrabčím erbem. Člověk, jenž divoce šlehá rychlé hřebce, se jmenuje Djura Horvatović a je to můj předek. Veškerý majetek si nese na dlouhých, pohledných prstech: zlaté prsteny s drahokamy – dary šlechticů, které ho zbožňovaly. Ve velké brašně veze pár anglických pointerů narychlo sebraných z malého podnájmu poblíž kasáren císařské gardy: dar pro dvůr Obrenovićů, novou dynastii, která lákala rakouskouherské důstojníky srbského původu, aby doplnili řady srbské armády. Jednou rukou pevně drží připravenou šavli i pistoli položenou na sedadle vedle kočího; kolem druhé ruky si omotal uzdy, udidla se krvavě zarývají do tlam zdivočelých hřebců, a on proto nemůže usnout. A zatímco mu v zimním větru tuhnou tváře, je mu jasné jen jedno: klidné časy jsou navždy pryč.

*

*Ve snech putuji až ke Stojanu Deninovi, leskovac-
kému boháči, tupě hledícímu do požáru, který poly-
ká všechny jeho obchody i hostince u řeky; ti, co by
měli hasit oheň, ho ještě rozněcují; dobře mu tak
– čte z jejich tváří a ze zpomalených pohybů, jimiž
líně pumpují vodu z hasicího vozu – ani za pohled
jsme mu nestáli. Nač tedy spěchat?*

*- Věděl jsem – říká hospodář a otírá si čelo, na
němž čas píše vlastní seznam dlužníků a schovává
si všechny účty – že půjdu od neštěstí k neštěstí, už
od té chvíle, co pod tlakem vůně a chuti mých odrůd
prasknul největší sud s objemem sta hektolitrů a ví-
no se rozlilo po podlaze; když popraskaly dva prsty
tlusté železné obruče a dužiny se rozletěly jako kous-
ky nakrojeného melounu, když ti spadne na slav-
nostně prostřený stůl; už tenkrát, když vozy plné
hroznů ze sedmnácti mých vesnic a sedmdesáti
dalších, propachtovaných, nemohly vjet do sklepa,
který se kdysi rozkládal pod půlkou města a teď je
zatopený božským nektarem.*

*Ale něco důležitého můj předek nevěděl: dálku,
do které sahají závist a žárlivost, a hloubku, kterou
může vykopat nenávisť. Ani ve snu by ho nenapad-
la reforma konkurenční dynastie, která půdu všech
statkářů sympatizujících s Obrenovičí daruje
chátře. Verbeži, která zničí všechny jeho vinohrady
do posledního keře; všechno, opravdu všechno, co
připomínalo nadutého Stojana, muselo být vyvrá-
no i s kořeny.*

*

Pak se mi zdá o Londýně a o soudní síni, ve které barristeri v talárech a s parukami míří ukazováký do stropu ozdobeného královským erbem a mávají papíry na soudce. Mihajlo Bunić, představený soudu Jeho veličenstva jako Michael de Bon, dubrovnický obchodník, se snaží vysoudit peníze za loď plnou jemných tkanin, koupenou na Východě a předanou anglickému obchodníkovi výměnou za hrubé ostrovní látky, které nikdy nevpluly do dubrovnického přístavu. Anglicky mluví výborně, ale je si vědom staré pravdy, že kdo má sebe jako advokáta, má hloupého klienta. Proto před několika měsíci – na doporučení obchodníků, kteří na vlastní kůži pocítili imperiální „fair play“ – zašel s nezbytnými dokumenty do londýnské City a zaklepal na dveře jednoho z nejlepších právníků. V tom okamžiku Thomas More dokončoval svoji knihu a přemýšlel nad jejím názvem.

- Co jsou to za písmena? – zeptal se právní zástupce budoucího klienta, když přebíral papíry popsané neobvyklým jazykem.

- Cyrilice, sire.

- Mohl byste mě naučit to písmo? – zněla druhá otázka na Buniće.

- S radostí, pane – usmál se klient – jen doufám, že mezi hodinami pro vás cizího a exotického jazyka budeme mít čas i na moje finanční zájmy!

- Bude to honorář za moje služby – vytrhnul se aristokrat z pózy umělce a znovu nasadil tvář váženého advokáta – smím teď znát pravý důvod vaší návštěvy?

Zatímco se Mihajlo rozpomínal na data slibů

a detaily dohody, na slovo gentlemana a přísahání na čest – levně to předkrmy na menu každého dobrého podvodu – anglický šlechtic si pečlivě prohlížel smlouvy, zkoumal podpisy na stvrzenkách a potvrzeních, porovnával věrohodnost směnek a záruk, nejdřív však rychle uklidil ze stolu hromadu inkoustem nakrmených papírů, na jejíž první straně bylo zdobným písmem hrdě napsáno pouze jedno slovo: „Utopie“.

*

Teď už si ani já nejsem jistý, jestli sen může být tak temný: noc bez měsíce, řehtání koně a zvuk podkovaných kopyt na hercegovských skalách, po zuby ozbrojení Tanovićové, kteří jsou v sedle už od soumraku. Na drsných tvářích není vidět zhora nic kromě únavy, která prohlubuje vrásky připomínající zářezy nože; tyhle skály nechápou bolest, smutek, hrdost ani čest.

*Rozednívalo se, když v dálce uviděli dům Hido-
vićů, cíl jejich výpravy. Osm bratrů zůstalo bez je-
diné sestry; zlé jazyky jim prozradily, kde ji mají
hledat. Jestli utekla, bude stačit jedna kulka – pro
ni; pokud ji unesli, nezůstane kámen na kameni
z domu těch, co se opovážili ponižít nejslavnější
rodinu v celém Gacku. Nabíjejí se zbraně, koně cítí
nervozitu jezdců, okny jsou vidět lidé, jak pobíhají
po domě a ukládají dlouhé hlavně do střilen. Če-
kalo se na první výstřel.*

*- Dost bylo krve! – najednou zvolal nejstarší bra-
tr a otočil se k ostatním jezdcům. Přiložil dlaně
k ústům a zařval – sestrooo!*

- *Mluv, bratře! – odpověděl ženský hlas.*
- *Ukradli tě, nebo jsi šla za ním sama?*
- *Sama! A zůstanu tady!*

Ticho trvá celou věčností; koně jsou stále neklidní stejně jako špičky pušek v oknech a ve věži namířených na příchodí.

Tak ať jsi šťastná! – řekli jezdci, vystříleli pušky do vzduchu, otočili hřebce zpátky a naučili se od-pouštět.

*

Stojí za to jít za svými sny – váhala Kaja nad horou rukopisů svého zesnulého manžela Simy Buniče – nebo je lepší nechat sny, ať kulhají za tebou? Ode dneška, kdy pohřbila svého muže, ji žádná pozitivní emoce neváže k divadlu. Otravné kodrcání od menších městeček do větších vesnic, perné dohádování s majitelem největšího a často i jediného místního hostince kolem ceny pronájmu za odehrání představení, tisíckrát zopakované popisování a vybarvování plakátů, spěšné lepení po zdech obchodů a holičství, pár měďáků pro děti, aby po provinčních ulicích neúnavně pokřikovaly, že divadlo „přijelo do vašeho města“ – všechno to teď vypadá nesmyslně před skutečností, že už zapomněla, jaké to je dosyta se najíst a mít střechu nad hlavou. Bez dřevěných kol i bez deště, který vytrvale stéká z improvizované stříšky nápadně pomalovaného koňského povozu s nápisem „Potulné divadlo“.

„Prkna, která znamenají svět“ se dávno změnila v živoření na ztrouchnivělých fošnách, které oddě-

lují – kdysi věřila, že spojují – divadlo a život. V reálném světě, kde role rozdává někdo jiný, to znamenalo namáhavé tahání a spojování hospodských i kuchyňských stolů, aby se narychlo připravilo jeviště, přibíjení hřebíků, na které se natáhne provaz a pověsí zaprášená opona, praní a zašívání kostýmů před i po manželových diktátech nové dramatisace „Zony Zamfirovy od S. Sremace“, přilepování odchlíplých knírů a vousů před výstupem na scénu, kde hrávala malé role... „Převlečte se“ – odříkávala Shakespeara, přitom se upřeně dívala do jednoho bodu a usilovně svírala bílý papír navždycky ocechovaný inkoustem – „Přicházejí převlečení!“

Spokojeně sledovala oheň, jak polyká list za listem – každý důkladně zmačkaný – nemohla však vědět, že syn manželovy sestry Persidy ukradl první rukopis, který se mu dostal do rukou, svinul ho a strčil pod kabátek. Zatímco se Kaja hystericky smála, jako mantru opakovala větu: „Sire, herci přijeli!“ a házela poslední stránky do chřtánu ohně, malý Voja, schovaný v kůlně, hladil desky textu s názvem „Strejda Jovan“.

*

Voja, známější spíše jako Beba podle přezdívky jeho manželky Sofie Horvatovićové, se znenadání probudil z tvrdého spánku v propocené noční košili. Jako obvykle si vstříknul do úst sprej proti astmatu a nakapal si několik baldriánových kapek na kostku cukru z tácku na nočním stolku; potom ustal,

sundal si noční čepičku i ponožky na spaní a vyšel na verandu jednoho z nejhezčích domů v Leskovaci, srbském Manchesteru. Nedělal si starosti kvůli nepřátelskému chování své matky Persidy z šlechtického rodu Buničů vůči snaše, která se přistěhovala z Nového Sadu. Jednoho sremského večera beztak šel na důstojnický bál, aby se seznámil s její sestrou Kristýnou, ale náhoda tomu chtěla, že se Beba stala jeho ženou. Neprobudily ho ani vzpomínky na dotěrné uši a vojenské boty s kartónovou podrážkou, dvě hlavní příčiny válečného utrpení, kvůli kterým stěží přežil tyfus a přišel o obě paty při přechodu Albánie; vedle komisárku, tvrdého jako kámen, jsou to jediné „vzpomínky“ z té golgoty.

Něco jiného nedávalo spát Vojislavu Stojanovičovi, řediteli pošty: ruka Marie, která ho hned vzala s sebou, jakmile v soluňském přístavu vystoupil z lodě plující z Korfu; káva a tsipouro, které po přidání několika kapek vody zbělalo jako mléko; kozí sýr, olivy a musaka k nedělnímu obědu; překrásná černouláska, vedle níž se probouzel každé ráno, dokud ho jednoho večera, zrovna když šel k jejímu domu, kde na něj čekal čerstvě ulovený mořský okoun, nezastavili u východu z vojenského tábora. Nastal čas velkých jatek, dalších v řadě, kterou šťastně přežil.

Sobě daný slib, jeden z těch, kvůli nimž má život smysl, že se pro ni vrátí hned po skončení války, nikdy nesplnil. Možná proto se mu až do smrti zdálo o řeckém pobřeží.

*

Zatímco s ní jdou starší bratři a sestry na procházku podél Neretvy a centrem města, Kika – sedmá z osmi dětí Hidovićů – sní o tom, jak letí ve větru v šatečkách, které zahlédla ve výloze jednoho známého a v písniích opěvovaného mostarského obchodu. V těch letech – válečných i pozdějších – byly v módě jen dvě věci: život a široké pestrobarevné sukničky.

Byla velice překvapená, když jednoho dne našla svůj sen na posteli; ale byla ještě překvapější, když téhož dne večer, oblečená do dárku, odjela s otcem k moři. Šatečky byly pro ni jako stvořené: kanýry rozprostřené na sedadle ukryly deset kilo jemně řezaného hercegovského tabáku, který její otec vezl jadranským rybářům. Stejně tolik soli, tehdy cennější než zlato, pašoval zpátky do Mostaru, kde ji měnil za mouku, olej a maso, aby uživil deset krků...

Kika věděla, co má na dlouhé cestě dělat, respektive nedělat, což je někdy důležitější: má předstírat, že spí, než karabiniéři a vojáci s bažantími péry na kloboukách, později vystřídání podivnými lidmi s hvězdami na čepicích, prohledají zavazadla cestujících ve vlaku. I když měli uniformy, pušky a na tvářích přísné výrazy, nechtěl žádný kontrolor probudit a posunout dívenku spící v rohu dřevěné lavice, opřenu o kovový rám okna druhé třídy.

Nic lepšího si nemohla přát: obklopena vůní kouře z lokomotivy a jarními barvami, navěky zkrocenými na jejích šatečkách, mohla mlčet a mít při tom pevně zavřené oči.

*

Tomica chtěl věřit, že je to všechno jenom sen: díry od bomb i domy v plamenech, rozčtvrcená zvířata i rozpůlení lidé, letadla, která sypou smrt na město přetvořené v obří ruinu. Nejhorší bylo, že už nedokázal poznat ani svou ulici, takže – v dlouhých kalhotách ušitých z vojenské deky a v botách, které pouze přemíra štěstí a ševcovského klišu držela pohromadě – několik hodin kroužil kolem ve snaze najít alespoň něco, co by mu připomnělo dům Stojanovičů.

Třebaže mu bylo teprve dvanáct let, uvědomoval si zvláštnost celé situace: viděl německé vojáky, jak vytahují zraněné zpod vrstev sutin a cihel, a anglická letadla, jak znovu útočí, aby dokončila načatou práci. Chtěl se zeptat otce, proč tedy každý večer poslouchali Rádio Londýn a proč dostal tolik výprasků kvůli čokoládám od důstojníků, kteří každý den naduté korzovali po hlavní ulici ve společnosti slečen s perleťově bílými zuby, jejichž bezstarostný smích se odrážel od leskovacké dlažby. Kdyby tak jen mohl najít studnu, ořech, balkón...

Unavený z přeskakování mrtvol se schoval pod první, aspoň částečně zachovalou střechu a usnul spánkem, jímž spí jen děti a spravedliví. Probudilo ho pevně objetí a pohlavek matky Beby, která ho, celá uplakaná, i dále hystericky bila. Po každém, stále slabším pohlavku následoval stále silnější polibek. Toho večera se navždy – a naštěstí předčasně – rozloučila se svým jediným synem.

*

Beba, dcera novosadského obchodníka Alexandra Horvatoviče, si ani ve snu nedokázala představit, že její bývalá snacha nechá na stěhovací vůz naložit doslova všechno, dokonce i tchýněn nočník, který měla Beba pod postelí kvůli problémům s močovým měchýřem. Ještě více ji udivovalo chování jejího muže Voji Stojanoviče, který pomáhal stěhovákům, aby co nejrychleji naložili všechny věci z domu a nabízel jim kávu i pálenku. Na užaslý pohled manželky jen prohodil: „Od chvíle, co můj syn prodal ovce, mě psi už nezajímají“ a dál skoro až vnucoval pohošnění nosičům, které unavilo stěhování rozložených železných postelí i skříní z masivního dřeva.

Pěkná ženská – řekl synovi, když mu Toma před několika dny ukázal fotku nové vyvolené – hned ji přiveď! Tomu, který se posledních deset let bezvýsledně pokoušel o potomky, nemusel dvakrát pobízet. Vlastně, i jednou to úplně stačilo – jeho přítel lékař ho tehdy vzal stranou, do rohu nemocniční čekárny, a zašeptal mu, že problém bezdětnosti není v něm; že nesouhlasí s mlčením svých kolegů, kteří mu – ve jménu gentlemanství, té staré falše pro čerstvé nauky – odmítají sdělit, že je zdravý jako ryba; že prohlídky, zařikávání, lázně a léčení jeho ženy jsou jen projevem naděje, která nikdy nepřinese ovoce. Cestou domů brečel a mluvil si pro sebe; pak své manželce oznámil, že je bývalá manželka, pomohl jí sbalit tolik věcí, kolik se vejde do jednoho kufru, a vyprovodil ji k domu jejích rodičů.

Na nic už nechtěl vzpomínat; zatímco vůz naložený po okraj konečně opouštěl dvůr Stojanovičů,

ležel šťastný Toma vedle své těhotné ženy Kiky z rodu mostarských Hidovićů a rozhodně neměl v úmyslu ani pohledem se rozloučit s relikviemi někdejšího života.

*

Ke konci se chýlila další noc, ve které Toma a Kika Stojanovičovi oka nezamhouřili; od té doby, co je jejich starší syn ve vazbě, vždycky od pátečního večera do sobotního rána nespí ani minutu. Místo toho už poosmé za dva měsíce – tak dlouho už to trvá – chystají jídlo a věci, které mohou předat zatčenému: slípy, trička a ručníky; několik kartónů cigaret, z nichž se jenom jeden dostane tam, kam má; mléko, kefir a džusy, které bachaři otevrou dřívě, než je odevzdají trestanci s rukama za zády, kalhotami bez pásku a s botami bez tkaniček.

Zatímco matka připravuje tašky, otec nožem odděluje maso od kostí; poprvé musel všechno vzít zpátky, protože se vězňům nesmí nosit nic ostrého. Jeho pokus přemluvit tehdejšího ředitele věznice, který mu nosil míče a botasky, když Toma táhl klub svého města do první házenkářské ligy, skončil otočením ředitelovy hlavy na druhou stranu. Otcova ruka, podaná k pozdravu, zůstala viset ve vzduchu...

Vypili kávu; potom matku přepadl ten pláč, který třese celým tělem, ale tvář nechává suchou, bez slz. Počkali, až se rozední, potom odnesli věci do auta a vyrazili k instituci, které jejich syn v legraci říkal „jesle pro dospělé“.

Fronta, do které se spěchali postavit, jistě nebyla z těch, v nichž byste chtěli čekat kvůli svým dětem.

*

Co se stane, když se ti zdá o tvých snech – ptala se Kika, které se zdálo, že nemůže vstát a uvařit synovi ranní kávu ani za ním rozlít hrnec s vodou na šťastnou cestu. Byl to – nerada si to přiznávala – pohanský rituál, kterým všechny matky u Stojanoviců vyprovázely své muže na cestu; za prací nebo za zábavou, to je jedno: většina z nich uměla spojovat obchodnický talent s Epikúrovou filozofií uměřenosti. Avšak teď ruce a nohy vypověděly poslušnost: ležela a dívala se na břicho své snachy, jak se zvedá a klesá s každým novým nádechem a výdechem.

Sen, který – zcela a bezvýhradně – patřil snu, byl velice zvláštní: nějaká podivuhodná řada pravidelně se střídajícího štěstí a strachu. Přepychový měšťácký nábytek letěl nad střechami a svítil v potměných ulicích, svatební hudbu provázal zvuk sirén, jednolité nebo přerušované tóny, první pláč dítěte navazoval na nářek a kvílení žen v černém...

Nejdřív povolily nohy a přistály na pantoflích vedle postele; pak ruce, které se hned chytly za noční stolek vedle polštáře a židli u postele; hlava byla nejúpornější.

Hlava, které se nikdo na nic neptal. Když se zvedala z postele, zdálo se jí, že vidí kouzelnické prsty Jeronýma Buniće, dubrovnického diplomata, jak nese dary správci mostarského sandžaku, kvůli

nimž se džezva sama postavila na plotýnku, i hezky vymodelovanou dlaň novosadské malířky Kristýny Horvatovićové, jak zapíná sporák, ohnutého Jovana Buniće, jak – s drobnou pomocí Nikoly de Bona, vlastníka prvního ze třinácti domů v leskovacké kolonii Dubrovničanů – pouští z kohoutku proud vody do velkého červeného hrnce s bílými puntíky...

Zatímco otec odklízal šálky s lógreem od narychlo vypité kávy, stihla se ještě podívat na oblak prachu a výfukových plynů auta, jehož z válců napájení koně se – stejně jako hřebci generála Horvatoviće ze začátku tohoto příběhu – vzpínali na cestě, vedle které jako pomníky zkušenosti ležely odhozené zbytky snů...

Rozum kraluje...

Přestal jsem sledovat cestu, která se na horizontu mění v tečku; přestože jsem očním víčkům dával jasné pokyny, aby mi zkrátila muka, stále jsem měl pohled přikovaný k jedné ze skloněných stopařek: křiklavý karmín na rtech, které pomalu líbají neméně červený otvor na vrcholu a stahují předkožku dolů – až ke kořenu – s jasným záměrem udělat z modelu „šarpej“ kabriolet, vlhký jazyk spirálovitě krouží kolem lesklého žaludu, který si vpadlé tváře vrážejí až do krku; černě nabarvené nehty hladí varlata, druhá ruka je přiložená k zarostlé hrudi a ponořená do kudrnatých chloupků; bujné temné vlasy mi občas zakrývají pohled, dokud je požitkář nepřehodí na opačnou stranu, svou druhou tlapou přitom drtí zadek nešťastnice. A prst – ach, ten prst osudu – pomalu sjíždí mezi rozkošnými půlkami k holému Venušinu pahorku; krátká bílá sukně, hrubě přehozená přes záda, a kalhotky stažené ke kolenům otřásly – přiznávám – i mými morálními zásadami. Její pohled, po dlouhém a líném zvedání řas hustých jako záclony – mohl znamenat všechno, kromě přání, aby už přestal – se na okamžik zastřel, zdivočel a zkrásněl. No, a tak to začalo! Ještě? Ale řekli jste... No dobře, když to musí být...

Ne, on opravdu není normální. Nejdřív mě nacpal C_2H_5OH , až mě bolely všechny závit,

pak mě nutil, abych sledoval nechutnou neřest i na předním sedadle – kvůli ní se zkřížení pyramidových drah v medulle oblongatě rozpálilo na maximum, apage, Satanas, a teď ještě čeká, že mu vysvětlím jeho fixovanost na narozeniny, jako by to někoho zajímalo. Někdy skutečně zatoužím po tom, elegantně se vytrazit ze své kostěné klece, která už dávno nehledá ptáčka, a z parnasovských výšek i z akademické lóže pozorovat, co by ten magor dělal beze mne. Nedával by mi nepěkné přezdívky „rozumbrada“ a „sketa etická“ a nechoval by se ke mně, jako bych byl jeho majordomus uzavřený v milostném románu z osmnáctého století. Ale co můžu dělat? Akorát tak zmlknout, zachumlat se do mozkových blan a statečně vše skousnout: nejdřív nátělník a spodky z pavučnice, pak pyžamo, ponožky a čepička na spaní z omozečnice a nakonec deka z nejtvrďší pleny, pro kretény. A zatímco dolní sněmovna neoblomně trvá na ambiciózní a vulgární expozici, cituji: „všude a na každém místě“, a dokonce mu to připomíná idiotskými songy narychlo složenými ad hoc, mně absolvované semestry a doktorský diplom, zděděný talent, získané dovednosti i vrozená – ten spodní, narudlý debil by řekl: „skromnost v každém směru“ – nedovolují takovou drzost. Ach...

V obou hemisférách mě nepříjemně píchá, když se pokouší vymyslet něco chytrého – pokud jde o něj, skončí to vždycky u sexu, in-out, strč-vytáhni, u bizarních pohybů, které k niče-

mu nevedou, což ví každé zvíře; žádný opeřenec ale nevřeští z okna auta jako někteří, a nikdo s chlupatým ocasem nezvrací mezi dveřmi a tapecírunkem jako titíž někteří, zatímco se nervové spoje sotva drží při životě.

Takže ačkoliv jsem od něho čekal hrdelní zvuky spánku jednoho vyhlášeného opilce, obnažená a plnoštíhlá dáma – kterou v komunikaci neslušně nazýval „prasnicí“ – mě nemile překvapila vyluzováním tónů podobné barvy a výšky, jež měly k harmonii daleko. Dělal jsem, že neslyším tu kakofonickou torturu a poslechl si pana řidiče a tu druhou, štíhlou slečnu, jak spřádají plány, mluví o světlé budoucnosti a zmiňují Ahtisaariho. V tom okamžiku se ochlasta probouzí a s námahou artikuluje: „zasranej Jarmusch a *Noc na zemi*“, krká a pokračuje v tirádě – spiknutí se musí odhalit hned v zárodku, remember Spartak and Robespierre – narovnává se, nevybíravě štípe usínající holku do hýždí a ptá se – ach, Bože, odvažuje se ptát: Hele, hrdličky, není mi jasný, jestli svoboda ohrožuje člověka víc zevnitř nebo zvenčí – protírá si rozespalé oči obklopené nevábnými ospalky a současně se zíváním pokračuje v nesouvislé exklamacii – ják touu je – slintá a zase sahá po flašce. Potom skleněným pohledem notorika civí do moře, které se rozléhá před námi, anglicky se ptá, jestli velké modré hlubiny budou někdy umět zpívat tak, jak suchozemci zpívají o nich, nebo tak nějak, bere do ruky pěkné, velké ěadro nešťastnice,

tiskne ho na špinavou, tři dny neholenou tvář a ospalá víčka otáčí k slunci.

Musím přiznat, že je mi i někdy sympatický; pod podmínkou, že není opilý, vulgární nebo zhulený, a to se stává zřídka. Moje hrdinské bitky s jeho záchvaty vzteku, historické bitvy proti jedovatým oblakům nikotinu, námořní souboje s přívaly etanolu a odrážení tatarských vpádů konopí – a Pyrrhova vítězství – snížily moji toleranci i přání udělat z něj pořádného člověka. Bohužel tentokrát jsem se styděl, protože mu z koutku úst viselo hodně tenké vlákno sliny délky 55-60 centimetrů, navíc po dalším náhlém probuzení dokonce vyběhl před tavernu, bez trička a s rozepnutými kalhotami, zatímco si dámy upravovaly nalíčení a skrývaly modřiny. Zakopnul o žardiniéru s vytesanou postavou Hérakla provádějícího lvovi krajně nehumánní eutanazii, a uklouznul na dlaždičkách zobrazujících antickou historii; podařilo se mu strhnout ubrus přehnaně potištěný Afroditou, společně s ním šly k zemi i stojánek s olivovým olejem a jablečným octem ozdobený vždy připitým Dionýsem, talíře s Ikarem letícím bez povolení, ošatka s neposedným Diem a chlebem, těžké příbory zabalené do ubrousků s kouskem Poseidona, i modrobílá váza s květinami... Nikdy jsem se za něj nestyděl tak, jako ten den. A místo aby ho po zásluze vyhodili, ještě k němu běží majitel taverny, haleká – pende chta-podi – a chválí, ó bože, jeho apetit při posled-

ním obědě – souboji s pěti chobotnicemi. Mám se i já křížovat nebo...?

Stačilo několik okamžiků a útulná řecká restaurace se změnila v jeviště antických orgií: hudba hraje na plný pecky, číšníci se jen kmitají, znova prostírají ubrusy a připevňují je kolíky k narychlo spojeným stolům, jídelní lístky lítají vzduchem, až jejich listy vypadávají z kožených desek. Ola, file mu – říká kníratému majiteli, na což dotyčný reaguje neskrývanými sympatiemi, nové talíře a příbory, dívky skáčou na stoly, Mariaaaa metaaa kitrinaaaa – křičí, co mu hlasivky dovolí, slečny svlékají trička i podprsenky, ňadra jim poskakují nejdřív nahoru-dolů, dolů-nahoru, pak ve směru ručiček na Big Benu, jenom bradavky jsou neustále otočené k nebi, v té chvíli nestyda nečekaně klopi pohled k zemi, haló – upomínám ho – hlavu vzhůru, ztratíme jak sukcesi, tak kontinuitu, ale kdepak, je to jen náhlá změna rytmu, mii monis matjaa muu, a padá ze židle...

A proč bych se měl vracet na začátek. Každý je přece těžký... Dobře, dobře! Hned, jen co si dám něco na uklidnění, nevadí? Málem jsem mu poděkoval, když stopařky lezly do auta a bez váhání strkaly svůj hudební vkus do autorádia. Chvála bohu, že už nebudu muset poslouchat monotónní zvuk motoru a otravné otázky; „kam jedete a proč“, „co máte k proclení“, „kolik peněz vezete“, „zaparkujte si vedle celnice“; otevírání okénka u fízlovských budek, listování každou stránkou pasu, téměř neslyš-

né zvedače oken a otevírání řidičových dveří, víko, kufr a ruka prohrabující tašky až do dna; kroky do služebny, šustění zmačkaných bankovek položených na stůl státního úředníka, cinkání klíčů a třísknutí zapalovače o laminátovou dřevotřísku; rozepínání kalhot a jejich pád ke kotníkům, – i slipy, i slipy – slyším v rozespalosti – že jsi nikdy neviděl takovýho macaka, no řekni – odpověď na sebe nenechá dlouho čekat: sklapni a zmiz, ať už tě nevidím – hlas cezený skrz zuby proniká k bubínkům, je slyšet natahování džín a háček pásku narážející do spony, a pantofle, ve kterých se táhnou nohy po dlaždičkách, zpátky k autu, v hrobovém tichu. Zastav tady – zdá se mi, že mluvím žaludkem a dvanácterníkem – z ponižování vždycky vyhládnou. Stačí? Tam, kde jsem skončil před chvílí? Když chcete...

Takovou žravost, podporovanou životním sloganem „odtrhoval jsem si od úst, abych jedl“, jste dlouho neviděli. Takovou averzi ke všemu vegetariánskému, kromě estetického ozdobení masové mísy s cholesterolem a triglyceridem, těžko můžete pochopit. Stejně jako dobře vykrmenou nenávisť ke všemu makrobiotickému s výjimkou „vepřička, celého, krmeného integrální rýží“, stejně jako osudovou lásku k vínům Hatzimichalis, obzvlášť k páté láhvi. Všemožně jsem se snažil, aby přestal, ale... Odnikud se objevil jeho přítel Vangelis, políbili se, objednal ještě jednu láhev a při tom ho napadlo, že by bylo

dobré vyřídit antické pozdravy doma. Domove, sladký domove!

No, vydržel jsem dost, ale pak to přišlo. Pořádně opilý a jen zdánlivě uvolněný, začal dotyčný zapínat svědomí a způsobil takový zkrat mezi kůrou a jádry – formou a podstatou – že jsem se sotva vzchopil. – A že je největší hajzl – souhlasím, tohle uložím do paměťového centra – že má holku v osmém měsíci – i to se musí zaznamenat, je to obrovská ostuda – která žije u něj, ačkoli nejsou sezdáni; navíc ještě zapnul výčitky – s touhle oblastí nejsem v nejlepších vztazích, přiznávám – že se neozval, když dojel – jako by to někoho zajímalo.

Vstává, vrávorá k východu, vidí budku naproti restauraci a leze k ní po čtyřech. Jedno auto opilého pitomce málem přejelo, další auto troubí a objíždí ho širokým obloukem, co je, ksakru, abstinenti – plácá takhle zpitý – člověk si od vás nemůže zavolat ani vlastní rodinu – dodává, další ostuda, hrůza a děs.... Neskrývá překvapení, že automat funguje, říká – kde to žiju, já se na to vykašlu – tenkrát mě bodnul do jader, přiznávám, a ani kůra mu to jen tak nezapomene – a otáčí čísla, byť má problémy trefit se do ciferníku. Ozvala se matka. Dodnes mi není jasné, že tak báječní rodiče vychovali takového ubožáka. Nejdřív si sám sobě gratuluje k narozeninám, a taky Einsteinovi, protože se narodili ve stejný den, potom umožňuje „obyčejným smrtelníkům“, aby se svým přáním připojili k oslavě, bratrovi, který se

dostal ke sluchátku, deformovaným hlasem vysvětluje, že mezi Einsteinovou teorií relativity s kontrakcí délky a elongací času, a Čarlího diletantskou teorií promiskuity s roztažením času i délky před „dobrou buchtou“, fuj, a smrštěním obou veličin před „obludou“, dvakrát fuj, není podstatný rozdíl, avšak podobnosti jsou zjevné, bla bla bla, „obě jsou geniální“.

Zvláštní je, že ho i rodina nechává plácát nesmysly, ptají se ho, jestli nenastydnu, dotázaný odpovídá kladně, jaká lež, myslíte, že se zastyděl, cha, ještě dodává, tak arogantně, cha, cha, že se obtížně adaptuje na časový posun, aj, celá jedna hodina, tak to je pravá pásmová nemoc, cha, cha, cha! V tom okamžiku bere sluchátko jeho otec. Dokonce i já cítím předstíranou veselost a snahu minimalizovat problém. Říká, že ho povolali na vojenské cvičení. Opilý idiot se ho ptá, jestli zase koukal na zprávy a zblbnul z nich, nebo jestli je rád, že jako kapitán v záloze, po tolika letech cvičení na pečených selátkách a tolika nelítostných bitvách s filčkami, dárečky od místních umělkyně, konečně může válčit, ale naostro.

Potom řve do sluchátka, ptá se otce, jestli opravdu věří tomu, co říká, nutí ho, aby to zopakoval, otec znovu čte povolávací rozkaz, v němž se mísí strach a hrdost, hloupě... tu-tůů, přerušuje spojení, mlátí do automatu, kope do něj a v slzách vřeští – fotříku, ach fotříku...

Celou dobu se vás chci zeptat, ale nemůžu se

dostat ke slovu... Proč jste tak divně oblečený? Ta křídla, sundáváte si je před spaním? Máte pravdu, nic mi do toho není... Jedno malé antidepressivum, okamžik, ještě na paměť přiváříím olfactorius, ták, a teď jsem jako nový! Připravený vybavit si všechny vůně ze začátku tohoto příběhu: nafta během celé cesty, horký asfalt a gumy jedoucí po něm. Vřes a oleandr podél silnice od řecké hranice k moři; dámské parfémy vdechující duši našemu putování, aspoň na chvíli; ženské rty a uši; bradavky a špičky prstů; chuť kapky potu stékající po krku krasavice, než ji vsaje špička jazyka, a aroma koktejlu připraveného z břišní pleti nalehlé na zadní část hezké ženy. Že s tím mám přestat? Jak chcete...

Od budky do restaurace poskakoval, smál se, naříkal, padal. Když se pokoušel vstát, tak si odřel koleno i loket; nakonec dovrával ke stolu. Nevzpomínám si na otázky, které mu kladly ctěné slečny, „slepice“ v jeho verzi – přitom by měl vědět, že hrdé majitelky stehýnek a bílého masa jsou vzácnými potomky půvabných dinosaurů; řidič se na nic neptal, nebo nesměl, pravděpodobnější je druhá možnost, rezervista prohlásil hédonistické hry za zahájené, ze sebe udělal kapitána reprezentace a navrhnul, cituji, neolympijské disciplíny – skok do whisky a skok o tyči dlouhé 22 cm – překvapil mě jednomyslný souhlas, zvláště ze strany dam, které do té doby byly aspoň verbálně zdrženlivé, a také mě udivila moudrost řidiče,

který mu vyrval peněženku a bez zbytečných řečí zaplatil účet.

Ale adept vojenského cvičení začal uvažovat o použití pro něj typického polemického stylu proti řidiči – filozofovi a humanistovi ve volném čase – takže jsem nasadil všechny argumenty, abych odvrátil vládu argumentů síly a exces motivovaný politickou netolerancí. Přiznávám, byl jsem skvělý demagog, kladl jsem mu pragmatické otázky – kdo ho odveze zpátky domů, když nemá řidičák, kde ho zakope, jak velkou pěticípou dá řidiči na pomník a jestli ví, kolik to stojí, a ještě jednou, kdo ho odveze domů a kolik to bude stát. Měl jsem takticky důmyslnou podporu hezkých slečen, kterým došlo, že se děje něco hrozného, přestaly se smát, políbily ho i řidiče na dobrou noc, chtivě a lačně, držely ho za kolegu pod pupkem, kterého si tiskly k místu, kde záda ztrácejí své důstojné označení, a odvedly do pokoje.

Avšak samota, místo aby působila jako lék, měla účinky nejhoršího jedu. Nejvíce jsem se bál, když bouchnul hlavou o stůl – i my mozky máme svoje slabiny. Bušil do stolu stále silněji a ještě silněji, takže jsem sotva vydržel tu nucenou procházku od jednoho do druhého konce lebeční dutiny a prosil jsem boha, abych neutrpěl *contre-coup*, náhle mi přestalo být směšné přirovnání „jak Rumuni na kolotoči“, mozkomíšní mok zběsile zaplňoval všechny moje otvory, nevypadalo to dobře... Zlo kolující celým

tělem připomíná, že je život hloupý žert, když, cituji – blázen nejen že vosírá zmatenýho, ale ještě ho nutí, aby říkal, že je rád, a ten řidič, ten má určitě dobrej sklep – jenom vypočítávám jeho argumenty, protože otec předstírá hrdost, že mu syna posílají na jatka; protože se vrátí domů, ačkoli má vízum na šest měsíců, a proč – to neví ani on sám, ale je mu jasné, že ho nemine nějaká neobvyklá turistická destinace, protože... Spi – poradil jsem mu moudře a krajně sobecky – spi...

Na doktora se chováte trochu divně, to vám musím říct... Sandály a ten plášť, ale proč když mluvím, spínáte ruce, jako kdybyste se modlil? Ne, už nechci na hali-gali, mám toho dost ještě z minula, musím se trochu šetřit na doktorát, víte, jak to chodí... Vlastně, zapomeňte na mou otázku... I já jsem myslel, že spím, dokud jsem nepochopil, že jsme v tunelu a máme všechny čtyři blikáče zapnuté; že dobytek osahává zadek slečny, aby se dostal tam, kam chce; že špičky prstů pomalu nacházejí kouzelný prsten, do kterého – po několika kapkách sliny – pomalu zajíždí nejdřív ukazovák a pak i ten jednooký; že druhá ruka něžně hladí pochvu a občas do ní vnikne. Že cítím, jak se tělo pode mnou třese, jako v horečce, s přáním, aby to nikdy neskončilo, zatímco světlomety střílejí po nás a sirény nesnesitelně troubí. Ano... Vždyť vidíte, že jsem už skončil! Všechno jste slyšel, dodržíte slib? Hlavně ne ty dráty ani koš na hlavu, žádné EEG, moc vás prosím, úplně

mě vyřídí! Slibuji, ode dneška se i já budu křičovat! Prosím vás! Všechno jsem už řekl! Díky, děkuji...

Uznávám, je to příliš mnoho absurdit na pouhý jeden život. Proto jsem i mlčel, když vstal, vzal láhev ze stolu a deku z auta, dovalil se na pláž, lehl si a otevřel oči k nebi. Nadával na Pascala kvůli „hvězdnému nebi nad námi“ a hrozil, že ho poštvou na Miljkoviće a jeho „noc příliš velkou pro moje hvězdné čelo“, že navždy někam odjede, za devatery hory, kde začíná život, za sedm moří, kde oceán hasí hořící kolo...

Do nějaký pěkný prdele.

O sole mio

I ty jsi přišel ode mě zjišťovat pravdu, to přízračné „spojení zdánlivého a žádoucího“? Tak pojď a schovej ta křídla, abych se na ně nemusel dívat. Nepřibližuj se ke mně, slyšíš, co ti říkám, a pryč s tím kondomem! Tím mastkem mi chceš nasadit masku mlynáře nebo bys byl radši, kdybych se udušil latexem? Povídej, co tě zajímá? On? Tenkrát? OK, netopýře, ale schovej ty fáráky. Rychle!

Tak to fakt přehnal! Ano, zpíval jsem z plných plic, i když po mně chtěl, abych zmlknul, ale to přece není důvod, aby mě tak drsně rval do výfuku té stopačky. Odpouštím, ale nezapomínám: byl jsem sevřený ze všech stran, uvnitř tma, ticho. Hrůza, fuj! Myslel jsem, že umřu z těch bočních tlaků a frontální nejistoty. A zrovna když jsem si myslel, že s tím maniakem mám to nejhorší za sebou, svlíknul se ten ubožák donaha, pokrýl se prořídlou dekou a strčil mě do písku vedle moře. Marně jsem ho proklínal kvůli škrábání při každém pohybu, dostal na to chuť, takže nářky na vlhko a zimu neměly šanci na úspěch. Opilej mizera neví, že od té noci je ve výrazu „promrznul až na kost“ hlavním protagonistou mužský pohlavní orgán, samozřejmě se všemi přitěžujícími okolnostmi. Jeho probuzení je slabší částí tohoto příběhu, který málem sklouznul do romantiky na pláži. Písek v nosu, uších, v inter-

gluteálním prostoru, mezi mnou a prepuciem, plný měchýř – jako burák, a on ztuhlý na pláži v šest ráno à la nováček u výsadkové pěchoty; chyběla už jen hymna a vztyčování vlajky. Ulevilo se mi, když vstal, z polohy zapíchnutí do písku – blázniví matematici by ji považovali za normální – jsem přešel do pozice paralelní s matičkou Zemí. Oddechnul jsem si, přiznávám, nevadilo mi, že potoky moči tečou skrze mě ve fázi ničím nevyvolané erekce, dlouho a ve slabých, přerušovaných proudech...

Mamlas se kolébá do pokoje, já se procházím od stehna ke stehnu jako kyvadlo švýcarských kukaček, zima mě zpevnila, takže se mi vrátil tonus, situs i habitus, dveře odemčené, vidí řidiče, kterého zjevně nevzrušuje odjezd na „vojenské cvičení“, zdroj informací – jeho fotr a ministerstvo obrany, a vím, o čem přemýšlí. Vždyť už to spolu táhneme dvacet let, jsem si jistý, že ho irituje řidičův falešný soucit „ach, proč zrovna tebe“, jako kdyby měl on sám válčit proti NATO, šoférova filozofie „snad tě netrefí, střely často minou cíl“ a jiné nesmysly. A co, vlastně si ani nic lepšího nezasloužil. Vytahuje z tašky ručník a ještě jednou se koukne na řidiče, který minulou noc dementoval Bismarckovu floskuli o válce na dvou frontách: jedna mu spí na břicho, druhá trochu níž. Pomalu otevírá dveře od koupelny a tiše si stoupá pod sprchu. Nejrozumnější čin toho rána: stahuje mi rolák dolů a odstraňuje ze mě písek. Otevřel jsem to svoje jedno oko a vrátil se

mezi živé. Právě včas na to, abych zareagoval na neohlášený, ale očekávaný příchod těch dvou kurviček, z nichž jedna mě hned vzala do pusy. Už dost, děvčata, ptá se mě snad někdo na něco? Co to teď bylo, proč se mračíš? Chceš, abych vyprávěl, nebo si radši budeš mručet pod vousy, jako bys měl kudrlinky jenom ty?

Zrovna, když jsem si navyknul na jazyk a na patro, mě dotyčná štafetově a velmi ochotně předává druhé pacientce, zase seznamování, dávej ksakru pozor na zuby, kdybych byl z ocele, už bych byl ve šrotu, na co vůbec myslíte, když nemyslíte na ptáka – to mě fakt zajímá, to se líže a saje, žádné okusování, kam jdeš, zase mě vracíš té první, tak už se jednou rozhodněte!

Marné bylo moje úpění. Nepouštěj mě, on si pod sprchou prozpěvuje neapolský hit, a já, poškrábaný od písku, bojuji jako lev s 63 kly, slonici chybí pětka dole, postupně mě odře fušerská plomba i protetikova chyba, v tiebreaku prohrávám s oběma jazyky, v tom okamžiku kretén mění rytmus a začíná mumlat, ale co: dětskou písničku plnou urážek a pomluv, jeden malý kačer, la la la, s malým tátou kráčel, ne se mnou, a dostal za úkol, asi ze služební povinnosti, políbit kachničku, udělalo se mi špatně, tak jsem začal střílet po zákaznicích, tlustou jsem trefil do nosu, pohublou přímo do oka, yes, give me five, prase dál huláká, na sladkou hlavičku, na sladkou hlavičku, na sladkouhlavičku...

Dávno jsem věděl, že je maniak, ale to, co jsem tehdy slyšel, patří do učebnice psychopatologie. Nejenže mě nenechal vydýchat, ale ještě se sexuální úderníci snažil vysvětlit, že by teď měly empiricky zpochybnit axiom o neuskutečnitelnosti největší mužské lži „jednu šoustám a druhá mi ho kouří“, jak – jen on ví, kam je to lepší – toť otázka, mě se samozřejmě na nic neptal, ale všechno je určitě lepší, než pořád tahat zadek při zdi s obavou, aby mu nějaký naváděný zázrak nevletěl do prdele ve jménu světového míru a řízené tolerance. Abys tomu rozuměl, křídlači, prostě chtěl, aby si pořádně zašukali – ve jménu šoustání, které nemá žádný cíl. *Dixi!*

To je tak, nejdřív ztuhnu od hlavy ke kořenu, začne to krátkým seznamováním u dveří těch velkých, táákhle velkých, jako odbarvené tety na svatbě, jak se máte, pak přicházejí na řadu ty malé, které tě ozdobí u vchodu do dvora. A když se já i klitoris zaregistrujeme, je to vždycky láska na první pohled, věř mi. Ty jsi asi už dlouho nic nevopíchnul, co? Páání! Odkud máš, Petře Pane, ty fotky? Hm, Zvoněnka pro dospělé; jen pro galantní pány? Nekecej.... Kamarádka? No, kdo jiný by ti měl věřit než já... Poslouchej, Batmane, kdybych neměl kamarádky a nešťastné dětství, moc bych toho nenašoustal. Takže i ty mě určitě taháš za nos, prolhaný křídlači! Uf, to je masíčko, jak já bych... Hele, dohodneme se takhle: Já budu vyprávět a ty mi dáš její číslo? Platí, pane netopýře? Proč jsi rovnou neřekl...

Asi jenom on si nevšimnul kyselých úsměvů a užaslých pohledů nymfomanek, když žvanil o přednostech análního sexu, cpal do nich řeckou tradici, jak Zeus drží Ganyméda na koleně a nad kolenem, a jak bylo ve filozofických školách běžné, že ano, že Učitel občas prošťoural výfuk nejmilejším studentům, aby zajistil nerušený průtok šťáv života – jako kdybychom to už neabsolvovali na nějakém z tolika parkovišť, to i ono. Ptačím mozkům ale spadla čelist, když začal opruzovat s teorií Dr. Čárlího, která teprve bude uveřejněna, jaký lhář, s detailním popisem ušního orgasmu, po terapii už nebudou muset poslouchat žádné nesmysly, možná se dostanou do učebnic medicíny, a bez vlastního přičinění se tak stanou součástí dějin – jako ti dva pacienti s helikobakterem; jen k bubínku a zpátky, opravdu, neslyšely náhodou – dokud ještě mohou poslouchat – o DeBakeym a té ceně, po této seanci už nikdy nebudou potřebovat tampony do uší, není velký rozdíl mezi boltci a blánami, vidím, že se něco děje a snažím se ho upozornit – haló tam nahoře, co žvaníš, vždyť jsme to nikdy nedělali, slyšíme se, utečou nám, zase mě vlastnoručně vyřídíš – kretén nic neslyší a dál deklamuje. Ve spěchu, na pomezí s panikou, sebraly ručníky, narychlo se sbalily, polonahé vyběhly na chodbu a upalovaly, jako kdyby je honil sám ďábel.

Ještě víc mě překvapila jeho reakce. Místo aby se je pokusil přemluvit, zavřel dveře od

koupelny, pustil horkou vodu na maximum, chvála bohu jsem se bezpečně schoval pod stříškou z pupku, takže jsem ucítil jen pár horkých kapek, a v dost bídném stavu začal komunikovat sám se sebou, série partyzánských pochodů, pak zase trochu italských kanzón, pak něco o osvětlení, Siddhártho, vrať se, vše je ti odpuštěno, potom něco o nadčlověku a Leni Riefenstahlové, s takovým panděrem jsou všechny atletické atributy vážně ohroženy, nakonec teze o světobolu a lásce k celému lidstvu. Vroucí voda mu stéká po vlasech, padá na ramena a na břicho, on gestikuluje a drsně se drhne, až mu pleť úplně zrudne. Obličej zvedá nahoru, zavírá oči a pevně zatíná zuby i čelisti. Zatímco mu proud vody dopadá na oči, nos a lícní kosti, mumlá si něco pod vousy. Zavírá vodu. Oči má pořád zavřené...

Ať tě to nenapadne ani náhodou! Nejdřív hroziš kondomem a teď mě lekáš *manu propria*. Už dost! Představ si, že bych ti přehazoval ten andělský hábit non-stop přes hlavu, nahoru-dolů, a chtěl od tebe, abys nonšalantně plival na svět kolem sebe! Uznej, lítači, že to nejde... Nech mě ještě mrknout na tu zkušenou kočku, a všechno ti řeknu, ještě chvíličku.... Jó, to je kus!

Ačkoli má ve zvyku mě vyřídít, když mu nevyjde sex, asi aby nevyšel ze cviku, tentokrát to schytl řidič. Nevybíravě ho vyhodil z postele, řekl mu, že jestli chce chrápat a brát diety ve valutách, musí řezat pilou v cizím jazyce; pro-

buzená oběť nic nechápe, ale já jo, a jak. Hlavní problém naší komunikace je ten, že se mě většinou nikdo na nic neptá. Bylo mi ho líto; jeho, ne řidiče; lidský odpad se všemi těmi slabostmi taxativně uvedenými v životě a neobyčejných dobrodružstvích jednoho tesaře. Potom to systematizovali, lektorovali, redaktorsky upravili a dali tomu název, jak se to jenom jmenuje... Víím, že to víš, věřím ti, a přestaň mi mávat tím křížem před okem! Bylo by lepší, kdybys nahodil ty vrtule na zádech, abychom se pořádně ochladili. Když si trochu zalítáš po pokoji, hned se nám uleví...

Poznal jsem závist, žárlivost i vztek, všechny pozměňovací návrhy věčného Zákona; věta, že ho nevzal jako investičního poradce, ale jako odborníka na volant a spojku, potvrdila moji břitkou analýzu; dodal, že je lepší pospíšet si s balením věcí teď, než pak pospíchat na pracák. Pocítil přitom jakousi perverzní radost. Perverzní? A radost? Chvála bohu, už je zase normální.

Svou nenormálnost potvrdil během snídaně; samozřejmě, zase si dal maso, maso a jenom maso. Cynismus, pěstovaný už od puberty, ho nutí provokovat všechny kolem sebe; lidi jsou jako makaróny: s vejcem nebo bez nich – to je jeho krédo. Těšil se na stoupence režimu a jeho otázku, jak vidí tu válku; řidič neví, že on, po zkušenostech z vězení, ani vlastnímu otci neříká, co si opravdu myslí; poslouchám a nemůžu věřit tomu, co slyším, cituji: „politika

našeho prezidenta je moudrá, o tom nemám nejmenší pochybnosti“, stahuji předkožku dolů, abych lépe slyšel, a otvírám to svoje jedno ospalé a vyděšené oko, člověk mluví, jako kdyby diktoval do policejního kazeťáku, je totiž přesvědčen, že řidič tráví jen polovinu pracovní doby v jeho firmě a v té druhé polovině s potěšením práská; buď dostal rozum, nebo se zbláznil, jedno z toho. Exkomunista se ptá, co by měl dělat, kdyby i jeho povolali, okamžik ticha, přemýšlí, jestli mu má rozbít ciferník hned, nebo to skousnout a odpustit si poznámku, cynickou poznámku, že je přece do války neposílají – aby uchránili trust řidičských mozků, a zase slyším něco neuvěřitelného: „obrana státu je svatá povinnost. I Dante zařadil zrádce do devátého kruhu“, vlastní bratr by se ho zřekl, kdyby slyšel, jak plácá, moje řeč – přitakává řidič. Už nechci poslouchat, jak ho opíjí rohlíkem, ale kdepak, nemá slitování. Stejně se mě, takhle malého a jednookého, nikdo nikdy na nic neptá...

„Jsem rád, že se shodujeme, bez ohledu na rozdílné politické názory“ – slyším a chci vyskočit z prepucia, chlupy na vejcích se naježily, topořivá tělesa pulsují a pulsují, když napálený debil odpovídá: „I já jsem rád“, opravdu, opravdu. Vidím, že to v něm vše a že se přesvědčuje, aby se uklidnil; najednou slyším jeho hlas, nepřiliš srozumitelný, pološílený, polo...

„To je zichr, že seš rád. Já na jatka, ty do sklepa, já do zákopu, ty na mosty, zazpíváš si,

a ještě tě vyfotí. Ty do krizovejch štábů někde ve sklepích nemocnic a já do prdele. Asi tě šetří na chov, doktorů je přebytek, ale kretění chybí, co? Lůza je naše největší bohatství, tak vás chráníme jako oko v hlavě,“ mluví stále tišeji a tišeji.

Všechno jsem už řekl. Kam razíš v tomhle kostýmu? Jen tak... A ta kočka, cos mi ji slíbil? Z toho nic nebude? Tak takhle! Ty jeden komediante, nedopadne to s tebou dobře, to si piš! Nevidíme se naposled!

S námi nejsou žerty...

Quo vadis

Dokud jsem honila sny, zdály se mi skoro nedosažitelné. Od té doby, co jsem to vzdala, cítím, jak mě pronásledují; sen o erótu vedle snu o smrti, falešné sny na křídlech pravdy, černé a bílé. Na stydký chlup stejně jako ty hromady popsaných papírů, které jsem ti dala výměnou za odpuštění svých hříchů.

Střih! Hele, zvedni trochu nohu, nemrdáme tady pro zábavu, ale tvoříme majstrštyk, táák – slyšela jsem režiséra, když jsem si balila věci a kolegové začínali novou scénu – a ty, huňáci, můžeš bejt chlupatej, ale mimo pracovní dobu. Bez depilace sem příště nelez! Až se rozhodnu natáčet reklamu na kašmír – buzeruje – tak si nech narůst štětiny, je to jasný? Karenino, slyším, jak řve, když otevírá dveře koupelny – na chodbě na tebe čeká nějakej idiot. Ale s tím je konec... Zatrhnu vám, abyste za valuty hrály madam Bovaryovou nebo lady Chatterleyovou, a u mě se flákaly, jako kdybych vám nedával ani na jídlo! A ven – blábolí, zatímco si od něj беру peníze – a zejtra ve stejnou dobu! S nadšením, procítěně – už se otáčí k placu, kde se rozjíždí děj – chci vidět chtíč v očích a slyšet vášeň v hlase. Na počátku bylo slovo!

Ano, magistra filologie. Všude jsem se ucházela o místo, všude... Rozumím. O něm. Případalo mi, že se přetvařuje, když tvrdil, že si nevzpomíná na tu noc, kdy mě vyhodil z bytu.

Myslela jsem si, že aspoň okomentuje moje prásknutí dveřmi, tak silné, až vyskočily z pantů. Nic; choval se, jako by mě neznal. Vypadal nějak divně: neučesaný, zarudlé oči, těkavé pohyby, nedařilo se mu zapálit cigaretu, když se ptal, kam půjdeme. Vzala jsem ho do bytu a uvařila mu kávu; hořkou a silnou. Mlčel, dokud jsme ji nevypili, a pak se pustil do monologu. Rozhovor – skutečněný během několika seancí – reprodukuji co nejpřesněji, včetně jeho komentářů, které, a to zdůrazňuji, nejsou totožné s mými názory. Zprávu o předchozím klientovi jsi už dostal. Ve čtyřech exemplářích? Doufám, že to stačí, abys zapomněl na ty cizince, razii, valuty... Že uvidíš? Tak potom se taky podívej na ten večírek s tvými kolegy, kde mi nikdo nezaplatil, ačkoli si někteří přišli pro nášup... Ruku na srdce, byl to nejdivnější *gang bang*, kterého jsem se kdy účastnila, asi proto, že jste všichni víc čuměli a onanovali, než píchali. Prostě od uniform jsem čekala něco jiného; kvůli těm křídům jsem si ještě nad ránem myslela, že nás chtěl šéf překvapit hyperrealistickou mizanscénou a surrealistickými kostýmy, dokud jsi mě ty, byl jsi nejsměšnější, neodvezl služební dodávkou domů.

Návrat tě zajímat nebude, protože se nestalo nic, co by stálo za zmínku nebo o čem bys nevěděl. Řidič rozčarovaný kvůli zjevnému ignorování dělnické třídy z jeho strany; on se zdravotním problémem obsaženým v postoji: „Kašlu na to, co si šofér myslí“ – cituji doslov-

ně. Atmosféra jako na pohřbu – řekl; mlčení a ticho.

Na řecké hranici je málem natáčela televize; chvíli si mysleli, že je to nějaký omyl; pak jim došlo, že důvodem jejich údivu je nedostatek informací o tom, jaká kalba se chystá. Přítomné novináře popisoval jako zvědavce toužící vidět idioty, kteří se vracejí do země, i když by mohli zůstat venku, jak dlouho by chtěli. Už mu to bylo podezřelé, ale řidič zůstal optimista až do konce – kdo vlastně řekl, že optimisti jsou špatně informovaní pesimisti – a snažil se ho přesvědčit, že si je spletli s nějakou delegací. To určitě – strašně se rozlítíl – jdi do prdele s tou tvou delegací, čekají na nás a pak zhasnou světla. Zapečetí hranici a sanitární kordon je hotovej, ty dementní kreténe – nepřestával zuřit – těžko říct, kdo je horší, takoví jako oni, nebo takoví jako ty!

Kurva, která práská, nebo bonzačka, která se kurví za prachy? To je otázka! Dřepět na pracáku s diplomem z komparatistiky, nebo z něčeho žít? *That's the question*, můj lítačí Shakespeare, a ne být či nebýt! Lepší fronta před mou zlatou dírkou, která plní víc než tři přání, než já ve frontě u přepážky, s manželem a se svatozáří na prsou. Nebo bys i ty chtěla jednu rychlovku, co? No dobře, uklidním se...

Hlasitěji – řval na nás režisér hned při dalším natáčení – kde je zvuk, tak sakra přitlačte! A vaše umělecké veličenstvo – otáčí se k chlápkoví držícímu reflektory, který trvá na tom,

aby byl v závěrečných titulkách uváděn jako mistr světla – by mohlo občas nasvítit i pičku, ne? Chci čistou anatomii, seru vám na erotiku! Strč jí ten klacek klidně až do krku, ať odsud vidím její mandle, jasný? Profesorko – obrací se ke mně – vem si prachy a zmiz. Na chodbě na tebe zase čeká ten tvůj hňup, vidím, že pracuješ na marketingu, no fajn, všechna čest – nestihnul ani dokončit větu, a už stojí vedle kamery – jdem na to, úderníci, akce...

V Makedonii narazili na kolonu, ale ne osobních aut, nýbrž tanků a bojových vozidel. Všichni jedou jedním směrem – směje se a chce, abych hádala kterým; navrhuje komoušovi, aby dal deku na přední sklo, než připraví Molotovův koktejl z chivase a gázy z lékárníčky. Levičák se nedá a tvrdí – manévry, mají cvičení, kdyby, nedej Bože, k něčemu došlo. Pokyvuje hlavou a potvrzuje, přesně tak, nedej Bože, ale nějak si nevzpomínám, že by Makedonci někdy stříleli po sousedech. No, možná se mýlím – provokuje; otvírá okno a vřeští na druhou polovinu silnice: samopal M 48 slouží k likvidaci živé síly a nepřátelské techniky, bojové plyny se dělí na, překážka není překážkou, když ji nikdo nebránííí...

Dokud řidič mluvil, moc ho nepopichoval; tak normálně. Ale jakmile vycítil jeho strach – předjížděl několikakilometrové vojenské kolony a úplně přestal mluvit – začal ho pěkně týrat. Nutí ho, aby si představil nějaké dvě řecké kolegyně – jestli jsem to dobře pochopila

– v klečící poloze nad *Kapitálem*; prosí ho, aby místo oveček počítali tanky, když usnou, možná se i probudí ze strašné reality; trvá na tom, aby se – podle vzoru správných vlastenců – jako kamikadze zaryli do pásů. Když jim poškrábeme lak, možná se leknou a zapomenou na svačinu – chechtá se jako šílenec. Podobně se já směji ve svém nitru, když rozepínám kalhoty jednomu z tisíce zákazníků a hledám ho v křoví chlupů, беру červíka do pusy a udělám z něj hladového hada; když trhám obal od kondomu a rty ho nasazuji až ke koulím; vytlačním posledního vzduchu z nádrže na špičce odstraňuji veškerou pochybnost o epilogu pohádky o princí na bílém koni. Tomu se říká narušení bojové pohotovosti – huláká – když nás vlast povolá, všichni budem armáda!

Proč zrovna partyzáni, to bych fakt rád věděl – bručel šéf, když přeměřoval velikost uniform, do kterých nás navlíkne o hodinu později – asi měli málo války naživo, tak si ji chtějí i zahrát! Poslouchej! Už máme scénář – prochází kolem postele a rozděljuje role – dávejte pozor, abyste na něco nezapomněli, jinak tady budeme všichni kouřit a lízat až do rána. Ach, proč jsem se nenarodil jako Němec, halt, Lili Marleen, sieg heil – stoupne si a zvedne pravici – aby i mě bůh viděl, ja, ich spritze, das ist fantastisch, prostě radost prohrát válku! Ať žijou poražený strany – křičí, až chraptí – ať žijou poražený strany!!! Teacher – obrací se ke mně, aniž by se na mě podíval – jdi uspokojit

toho svýho Werthera, zase dřepí před dveřma... Než dořešíme kostýmy, tak máš volno, i já vím, co je dřina.

A zoufalství? Pokračuje v provokacích, ptá se, co by měl udělat, aby ho rozveselil; jestli už určitě, ke komu půjdou děti, až zahyne; tvrdí, že on se už rozhodnul, ale má starost o něj. Kde má peníze? Má dobrého advokáta na závěť? Pro všechny případy. Chtěl by, aby jeho jméno nesla nemocnice nebo radši škola? Měl by si včas vybrat, pak bude hodně hrdinů, velká konkurence, tlačence; jinak na něj zbyde zemědělské družstvo nebo skládka. Zajímá ho, jestli je pro něj důležitější profesionalismus, nebo komunismus; bude chtít na pomník volant a ruční brzdu, plus jeřáb, samozřejmě, nebo se spokojí jen se srpem a kladivem? Chudák zarytě mlčí; On ho tahá za rukáv. Co je s tebou, nějak ti nepříjdu vtipnej jako jindy, že jo? – ptá se ho přímo do ucha; naléhá na něj, aby dvojhlasně zpívali partyzánské písně; vytahuje z vercajku šroubovák a říká mu, ať nastaví ruku, že budou trochu trénovat na remake filmu Kozara, aby vydrželi tlak železné tyče do dlaně jako tam ten partyzán; prosí ho, aby si hráli na honěnou s obrněnými transportéry. Šoférovi se třesou ruce; dívá se před sebe a nehne ani brvou. Mizera k němu, ztuhlému strachy, otáčí hlavu a s údivem na něj zírá: vidí mateřské znaménko na tváři, z nosu čouhající chlupy a kapky potu na čele.

Tohle vidím i já u všech těch, co vzdychají

a slintají mi po ramenou, krku, obličejí a ještě u toho drtí moje prsa a koušou do bradavek. Já jen tupě civím na pohyby pleši lesknoucí se na světle, vrženém pouliční lampou a prosetém hustou sítí žaluzií, zatímco mě líže jako nejhorší amatér, a v duchu se ptám – kdo je tady v rozpacích a kdo...

I on si myslí, že jsem blázen, neví, hlupák, že i kdybych byl normální, jako že nejsem, určitě bych se zbláznil z takovejch sráčů, jako je on, mumlá si pod tři dny starými vousy.

Chce po mně, abych vyhrnula sukni přesně tak, aby tušil moje černé podvazky, spony a krajkové punčochy. Zvedá mi triko, aby viděl pupík, a rozepíná si knoflík na košili. Vstávám, abych se svlíkla, ale nepřeje si to. V pořádku – říká – už to nepotřebuju, člověk by měl vědět, kdy má přestat – mudruje, ale disciplínu s pracovním názvem „doraž ho“ úspěšně ukončuje až na hranici.

V opačném směru – na výjezdu ze země – nevidaný nával; úplně je chápe, lidé nechtějí hrát pokusné křečky a králíky, když šílení vědci provádějí své pokusy in vivo. Na vjezdu do vlasti kromě nich nikdo. Šofér se ptá celníka – kolik je hodin; je to dobrý, neoněměl z šoku; přiveze ho živého a zdravého a pak ať se o něj stará někdo jiný. Mám pocit, že myslel na vás; na anděla strážného určitě ne. Nebo se mýlím?

Příjezd do města je absurdnější než samotné cestování; cesta je důležitější než cíl – řekl mi jeden zákazník, když se rychle oblékal a otáčel

hlavu ode mě, zpocené, rozcuhané a obklopené vypadanými chloupky. Cesta je naprd – odpovíděla jsem našťavaně, s námahou jsem spojovala roztažená stehna a kdoví pokolikáté cítila jejich na chlup stejný postkoitální stud – když na křižovatce špatně zabočíš! Světla reflektorů padají na zrezivělou tabuli s nápisem jména města; sjíždějí z dálnice plné děr na kostky a jedou v úplné tmě. Kameramane, jenom tobě dneska večer stojí – funí šéf, když nás honí po lesíku, kde pícháme v uniformách četníků – hlavně to teď nepodělej, jinak tě přetrhnu! Haló, veliteli – obrací se k hlavnímu herci – zase ti spadla maska, kreténe! Kolikrát jsem ti říkal, že máš dávat pozor jenom na vousy, na ptáka a na odznak, co? Jedem, od začátku – syčí a rytmicky mlátí beranicí po hlavě filmovou hvězdu – tohle dělám pro diasporu, nechci si kvůli vám uříznout ostudu ani doma ani v cizině! No tak, valuty, export-import, pozornost světové veřejnosti – pořád křičí na uměle ochlupeného důstojníka královské armády vybaveného mimořádně velkým, ale momentálně schlíplým přirozením – nevyseru se na to jenom proto, že se panstvu za soumraku nezvedá péro! Mazej pro prášek – rozzuřeně ho kope do zadku – a zpátky do práce! Proč jsi nešel na kněze – řve za ním – teď by ti líbali ruce místo ptáka. A vy – ječí i na nás zadýchané z předchozího pobíhání – proč netrénujete? Kdo to řekl, rychle! Co si to dovoluujete? To je vzpoura!

Londýn ani Drážďany nebyly ponořeny do takový tmy – stačil říct, než auto zastavilo před jeho brankou. Bere si tašku, whisky a cigarety z freeshopu, parfémů a suvenýry, takhle obtěžkaný budí všechny v domě. Olivy pro matku, parfém pro ženu, obří Toblerone pro otce. Směje se. Vypráví o příjemné vůni pobřeží za úsvitu a o chuti soli na pleti, o zvuku mořské pěny, když ustupuje z písčitého břehu, i o výrazné barvě zapadajícího slunce; snaží se dovědět něco o tom, co už viděl. Zjišťuje, že nemají tušení; opět se přesvědčuje, že srbská tradice tajnosti informací, které všichni znají, je jenom o chlup menší, než srbský zvyk strkat hlavu do písku.

There is no point, my angel! Trust me! Bud' je opustíš, nebo se ti sny vyhýbají, jako by se ti nikdy nezdály, půl hodiny šedesát mařen, celá hodina sto, pěkně draze tě přijde ten vytoužený sex, ceny jsou za jedno použití. Ano, áááno, chcete slyšet tajemství mého úspěchu, ach, ááách, nejlepší vzdechy na Balkáně, jak je veliký, víc prachů jsem vydělala hlasivkami než pičkou, áááno, udělej mě, faleš extáze a vrchol přetvářky, roztrhej mě tím pérem, teď, tééd', jak je tvrdej, v těch letech, všechna čest... Další! Všichni se přetvařujeme – říká, když nechává peníze na stole – každý trochu jinak... Dalšíí! Vykřikla jsem ve snu, ve kterém už jen ty čekáš před mými dveřmi, vznášíš se u stropu a přistáváš na mých dlaních nasáklých studeným potem, zatímco se bezúspěšně pokouším zasta-

vit v hrdle stylistické figury mého spasení. Už dlouho jsi tu nebyl, anděli, snad si nezapomněl na svého serafína... Co bys chtěl dělat dneska večer? Super! Ano, áááno, i já to zbožňuji, udělej jí to pořádně, víš, jak já šílím, když...

Protože – zastavuje se před odchodem z pokoje, který najednou začíná zářit nádherným světlem samoty – protože jenom o šílenství a smrti nikdy nevíš, jestli znamenají prohru, nebo výhru.

Sen

*Máš nárok ještě na jedno přání – promluvil kladi-
voun, který věrně doprovázel plachetnici.*

*- Hlavně ať to nejsou plody moře – slyšel jsem
sborové hučení chobotnic přisátých k boku lodi
a ústřic pevně přitisknutých k přídi.*

*- Ani plody země, tlouštíku – dodali svůj komen-
tář sladcí yorkšři povalující se na palubě.*

*Byl jsem velmi zaneprázdněný řízením lodě z Ve-
lesu ke Skopje, takže jsem si neušiml, jací živočicho-
vé se seskupují a houfují hned za mnou.*

*- Chtěl jsi přece, abychom ti přivezli moře až do-
mů, nebo ne? – zeptal se s předstíranou naivitou
zubatec.*

*- A že jsi cestou zatopil spoustu vinic, to je ti
úplně fuk, břicháči – vmísila se drozofila – do dě-
jin se, vrahu, zapíšeš největší genocidou vinných
mušek!*

*- Řekli jste, že si mohu vybrat jakékoli přání
– reagoval jsem rozpačitě.*

*- Jakékoli ano, ale ne donekonečna – zaslechl
jsem sympatické samce kadeřavého prasete. Tvůj
životní princip je žraní. A jenom žraní. Snědl jsi
nám všechny samice, takže jsme odkázáni jenom na
anál, ty idiote!*

*- Mě si ušetřil jenom díky přerostlosti – ozvala se
dánská landrase. – Slíbil jsi nám cestu kolem svě-
ta... A ne kolem své osy. Ostatní členové rodiny se
už dávno otáčeli na rožni, mizero!*

- Můžu snad já za to – snažil jsem se hájit – že

mi vnutili bárku, a ne pořádnou jachtu? To bylo moje druhé přání, jestli se nepletu... A co jsem dostal? Stěžně, že bych si s nimi vypíchnul oko! Vždyť jsem vás ani nechtěl...

- Kdo to říká, ten lže – zazněl pronikavý hlas pangasia – opíjíš mě už třetí den, jen abys otupil moji bojovnost...

- Takový je osud, s tím nic nenadělám – odvětil jsem. – Požadoval jsem kabinky, a dali mi kormidlo a kýl, vnější kosatku, létavku i vnitřní kosatku...

- Bez plachet by se žádní létající tvorové před tebou nezachránili, podělanej pupkáči – zakrákal papoušek z hlavní plachty.

Slyšel jsem potlesk tlumený peřím z plachet košových a vrcholových.

- Chrání nás tvůj strach z výšek, jinak bychom už tloukli špačky na pravdě boží – ozvala se vykrmená husa ze stěhovky.

- Už ho ubil – povzdechla si nedoslýchavá špaččí samička - a hodil do polévky. A prosím vás, napříště o sněděných jen dobře.

- Počkejte – snažil jsem se ospravedlnit.

- My že máme čekat? zabečela teatrálně pěkně vypasená ovce z vratiplachty. Ty kreténe, jsi jediný lodní kapitán, kterému přežvýkavci visí na plachtách. Malí na velkých a kopytníci na zadních. Víš, co připomíná tahle loď?

- Tak jedině pod podmínkou, že nebudou viset na hákách... V podpalubí! Hajzle, do dějin námořnictva vstoupíš jako velitel lodi, kterému se rozutekla posádka. Podívej se! – ukázala kopýtkem nahoru

na hezky vykrmené jehně merino. – A nekoukej na mě tak... analyticky! – napomenula mě přísně.

- Zprvu jsme si mysleli, že výzva „oběéééé“ znamená jídlo pro nás pro všechny – povzdechl si malý, roztomilý pietrain...

- Dokud jsme nepochopili, že jenom parafrázuješ Sofokla a mého krajana Shakespeara – přidala se masitá anglická bílá ušlechtilá prasnice.

- „Ne tam, kde on večeří, nýbrž tam, kde ho večeří“ – zanařikala dobře vykrmená, ale prořídla holštýnská telátka.

- Oběd je oběd – pokrčil jsem rameny – upřímně lituji špatného výkladu mých slov.

- Kdyby to byl tvůj jediný hřích, ale kdepak... přeletěli nade mnou bažanti svůdného vzhledu.

- Nestalo se, že bys cestou nevzal nějakou stopařku – dodal drop malý.

- A všechny mají větší hlad než ty – zamečela skvozná kůzlátka, čerství sirotci.

- To máme krmit i je? – začala kvákat jediná zbylá kachnička, které jsem už naplánoval světlou pekingskou nebo šanghajskou budoucnost, už si přesně nepamatuji, kterou metropoli jsem měl na mysli.

- Demisi, demisi – ozývalo se z tisíců čenichů, zobáků a krků.

- Smrt tyranovi – slyšel jsem a viděl vykrmené vepře, jak rypáky a rutinními pohyby předních čtvrtí pokládají úzkou fošnu nad hladinu, kouzelná hejna strakapoudů ji přibíjejí k hraně lodi a přidržují ji nádhernými stehýnky.

- Na prkno! Hybaj! – delirium zachvátilo všechny

*živočichy. Začal jsem ustupovat. Tisíce létajících
svačín mi kroužily nad hlavou. Paluba byla příliš
těsná pro apetit, jenž svou šíří přesahoval i duši.
Dole na mě trpělivě čekaly vždy dobře naladěné
rybičky...*

I té noci jsem blouznil. Nevím, jaké bylo téma mého somnambulního expoé, zato jsem vedle postele zastihl celou rodinu s kapesníky v rukou, jako v nějakém brazilském seriálu. Ptali se mě, jestli znám nějakého Barnese, odpovídám: Julian a historie světa, první kapitola, oni vyvalili oči, já pokračuji: farma, mořská, orwellovská – kde je ten tvůj ostrov – u tučňáků, mami, Anatol a já, ničemu nerozumí – a proč máš ruce na zádech a skloněnou hlavu – to by bylo na dlouho.

Tentokrát byli hodně vážní, což znamená, že jsem to s blábolením přehnal. Ta jejich vážnost nevěstí nic dobrého. Zkousím je zaměstnat: tati, najdi mi uniformu, mami, kde jsou kanady a tlumoky – nedaří se, všechno je už nachystáno, jako bych šel na svatbu a ne do války. Trochu mě tlačí kanady, pardon – vysoké vojenské boty – takže si obuji svoje žluté botasky, teplákovou soupravu strčím do toho aušusu nazvaného přepravní taška, kanady svážu tkaničkami a také je hodím do tašky. Do košile a kalhot jsem se nějak nacpal – fashion week – ale nemohu je pořádně zapnout; našťestí je tady opasek, utá-hni, uf, dobrý, teď pásek od bundy, hej-rup, we will, we will rock you, too, krejčíku.

Kolikrát ti mám, mami, opakovat, abys se mnou nechodila, nikomu to neprospěje, i slovo zabíjí, nerouhej se, hříšníku, tys mi tady tak chyběla, řekni mu, ať přestane, dejte mi oba pokoj, do pekla půjdeš, mizero, už abych byl co nejdál od domova, slyšíš ho, a ty, co se na mě tak díváš, ani tys neslyšela, co říká, no tak dobře, já jsem to teda taky neslyšela, vidím, že teď teprv nastane mela, když mě nahnali na jatka, je mi jasné, že mě nemine stahování a bourání, ještě mě pověsí na hák, abych se zcedil, a voala – čerstvé srbské skopové – matka už to nemůže poslouchat, něco hledá, ale sama neví co, matka nesmí brečet, nemá to cenu, jdi se vycpat, idiote, ne ty, tenhle terorista, když posílá syna do armády, fakt jsi sráč, budeš se smažit v pekle, tos mi teda řek novinu, smrade, jako kdybych nevěděl, že jde všechno do prdele, ale ne, moje péro a můj mozek, kteří mají k sobě nekonečně daleko, mě určitě něčemu přiučí, jsem dost naměkko, narychlo je políbím, vezmu si věci a vyrazím směrem k mobilizačnímu centru.

Mobilizace stejně jako továrna, kde jsme se měli hlásit, šla do hajzlu. Vesničani se rozvalili po chodbách, půlka magoři, půlka opilci, nakopnu dva, abych se jich zeptal, kde mají velitele, poslali mě do prdele a otočili se na druhou stranu. Nakonec jsem to zjistil, pacienta jsem našel, major ten a ten, kde máš hodnosti, majore, ve válce se sundávají a místo nich se nosí válečná označení. Fakt, jo – ptám se udi-

veně, tak to abysme se namazali válečnejma barvama a převlíkli se do dresů na basket, jenom v něm vyhráváme, a to ještě ne vždycky, nebo si vezmeme plavky a budeme trénovat vodní pólo, co chceš, mám hodně práce. Poslouchej, majore, mám přítelkyni v osmém měsíci, ó gratuluju, snad ženu, ne, slyšel jsi dobře, přítelkyni, a v osmým měsíci, co je ti po tom, v kterým je měsíci, kdo z nás šukal celý léto – ty, nebo já, člověče, v těch vedrech, jenom já a ti, co jim to doktor předepíše, to dělají, nikdo jinej, a co teda chceš, k tomu, aby byla moje žena, potřebuju pár dní na přípravu svatby, to půjde těžko, no tak si vyber, svatbu nebo nakládačku, teď hned, hele, tady máš tři dny, do dvaadvacátýho března, budeš informován, kdy vyrážíme, nejde se do průvodu, ale do války. Já asi nic nevím, tos mi nemusel říkat, po ksichtu se pozná, že jsi major, jako byste vycházeli ze zvláštní, a ne z vejšky, dej si pozor na jazyk, schválně, majore, jestlipak víš, proč máte akademii v Bělehradu a školu pro psy v Niši, to mě fakt zajímá, abyste od nich neopi-sovali, sklapni, opakuju sklapni, a proč, snad mě nechceš vyhodit z armády, ještě se uvidíme, a možná taky ne, když tě budu jebat ze zadu, ty sráči lampasáckej.

Opouštím ten chaos, zakopnu o několik samopalů opřených o zeď, přeskakují plynové masky a bajonety poházené po chodbách to-várny, šlápnu na suchar a instantní čaj, málem uklouznu na oleji z rybí konzervy, uvnitř je-

nom hlavy a páteře, mám toho dost, vyběhnu na ulici, abych se nadýchal vzduchu. Při každém nádechu jako bych do plic vtahoval celé město, stromy a chodníky se ohýbají ke mně, domy se naklánějí k mému hrudníku, květiny v zahradách rostou s každým mým výdechem... Strach. Konečně... Jdu na městský úřad, tam panuje ještě větší rozklad, nikdo mě neposlouchá, ale zapisují si datum svatby, jako voják mám asi přednost, jméno prapradědy, rodné příjmení babičky, nejrůznější čísla – stejně to nikoho nezajímá, nějaká normální ženská píše to, co jí diktují, a zbytečně se nevyptává, objevuje se šéf, co žes čekal až doteď, trochu rychle důvěrnost na můj vkus, hele, srabe, jak to s tebou mluví, zmlkni, vidíš, že se žením, když se budu s každým takhle dohadovat, bude rodit dřív, než vyplavu z tohohle žabince, to je ale blbec, prosím, pane, máte něco na srdci, nenechám se vyprovokovat, správně, jako pravý gentleman, ptám se, proč jsi čekal až doteď, opakuje neodbytný šéf, čekal jsem, až se mě zeptáš, kancelářská kryso, jen se ptám – zařazuje zpátečku, vypadni, ať už tě nevidím, fakt jsi arogantní sráč, ale vždyť vidíš, že si začal, čekám dítě, válka za rohem, to není důvod, jdi se vycpat i ty, ne, jsem úplně v pořádku, ale na ty jeho filozofické otázky opravdu nejsem zvědavý, s kým mluvíte, už jsi tady zas, asi ti to nestačilo, jen se ptám, tobě nebudu vysvětlovat, co je čest, ty úřednická hnido.

Pokouším se uklidnit a jdu do restaurace

zařizovat svatební oběd, ve vsi jsi největší kra-
saviče, vidíš, že tě nikdo neposlouchá, na
prástkách ti dáme bílou přízi, to je nuda, za-
parkuji vedle baru a nechám si nalít pár chiva-
sů z regálu, abych ze sebe smyl úřednickou
tupost, možná jsem nakažený, jistota je jistota,
vrchního zajímá počet hostů, svatba pro deset
osob, deset, deset, všichni jste od rána nějak
nahluchlí, asi potřebujete prošťourat Eustacho-
vu trubici, ale zevnitř a pořádně, mám i tobě
všechno vysvětlovat jako těm na úřadě, není
třeba, jen se ptám, dobře, deset hostů, všichni
se na něco ptáte a nikdo nezná odpovědi, upleť
nám děvenko rukaviče, no tak mlč, než na ná-
vsi pokácíme břízy, co je s tím buzerantem,
nějak ztichnul, koukám, že půjdeš do pekla,
něco jste mi říkal – slyším vrchního, ustup
trochu, dobře, takhle je to ještě lepší, když už
tě nevidím.

Na ulici na mě doléhají zvuky, kterých si vší-
mám poprvé: elektrické kabely, které se o ně-
čem dohadují, zvuk vody uhánějící kanalizač-
ním potrubím, těžce dýchající dlažba... Go,
Čarlí, go... Jdu domů, abych si konečně sundal
tu rádobyuniformu, tlačí mi na pupek víc, než
se dá vydržet na hladový žaludek. U dveří už
na mě čekají fízlové, zrádce, vždyť jsem to ří-
kal, proč nejdeš místo mě, hrdino, asi má mo-
zek v kanadách, co se stalo, chlapi, dostali
jsme rozkaz tě předvést, aha, a vidíte ten sva-
tební věnec na dveřích, pěkně je nakopej do
prdele, ty se do toho nepleť, s kým to mluvíš,

co je ti po tom, vidíte tohle potvrzení, že se mám hlásit až po svatbě, tak co sakra chcete, abys šel s náma, půjdu leda tak s tvou sestrou, vypadněte, ať už vás tady nevidím, pičusové fízlovský, lidé jenom dělají svou práci, vím, to říkali i v Osvětimi, mám to zopakovat, bezhlavě vyběhli, ale jako na potvoru narazili na mou mámu, která jim začala nadávat do všech členů jejich rodin, včetně předků a potomků. Ne, nebyl jsem nějak zvlášť nervózní, jen po zkušenostech z kriminálu jsem tímto způsobem komunikoval s představiteli všech státních orgánů, tentokrát to armáda a policie schytaly čirou náhodou, vím, že mi to vrátí, nemám péči, ale je lepší, když platím zálohy já jim a ne obráceně, ráno to byla náhoda, potom trochu menší náhoda a teď jasný úmysl, páni, to je utopista, vás jsem se na nic neptal, žvaní nesmysly, srab, zaleze jako všichni ostatní, co pořád máte. Vidím, že tohle je jeden z těch dnů, kdy se ze mě stává magnet všech ras služebních psů, a proto se raději vyhnu další konfrontaci. Další fází je totiž bití, mě nebo jich, a pak vězení, ale jen pro mě, a o to opravdu nestojím, co je, budeš chtít lepší režim, až tam budeš potřetí, dost už, skromnost místo pýchy, přestaň. Dost jste toho naplácali, je čas na odpolední siestu, konečně si svlíknu tenhle šaškovský kostým, jen nevím, jak schovat uši, které mi rostou jako oslu, sleep, Čárlí, sleep, já ne, ty budeš, ale že se s tebou nemazali, zmizte, oba, sleep tight...

- *A teď jsi náš, pokud je na světě spravedlnost 75– ozvala se velká ryba s lákavými filety, jejíž meč trčel nad vodou, zrovna pod prknem.*

- *I náš, i náš - připojili se čerstvé chobotnice, ne-usmažené kalamáry a mořští okouni.*

- *Nikdy tě nebudeme moct jíst tolik, kolik jsi ty žral nás – potvrdily ropušnice ještě s hlavou stranou rozpáleného oleje.*

Dveře od mé kabiny, které se bleskově změnily v exekuční prkno, byly najednou tak kluzké a olejové. Couvaje před přísnými a zamračenými pohledy mých nejmilejších suchozemských mazlíčků, jsem jednou nohou vstoupil na kluzký povrch.

- *Počkejte! – zdálo se mi, že jsem zaslechl něč štěkot.*

- *Ani jste mu nedovolili, aby se hájil – zaštěkal německý boxer.*

- *To je stejné, jako když on dovoľoval našim jikrám, aby utekly z misek s kaviárem – oponoval jeseter – přímo do jeho panděra.*

- *Chceme pouze hájit právní princip, podle kterého má každý právo na spravedlivou obranu – ozval se pekinéz, který se nepyšnil zrovna vysokým intelektem – nebo tak nějak...*

- *Spoustu našich příbuzných ten veterinář pohřbil – přidal se kokršpaněl – to ano. Ale..*

- *Ale – postavil se na zadní nohy a na moji obranu trpasličí pinč – také jich spoustu zachránil.*

- *„Dolorem sedare divinum opus est“ – promluvil latinsky s hochdeutsch přízvukem německý ovčák.*

- *Mandle, ječmen myší, anální žlázy – zavrčel rotvajler, jehož robustnost měla váhu krucialního*

právního argumentu – bronchitidy, pneumonie, enteritidy... To se nedá jen tak zapomenout!

- Alergie, nefritidy, dermatitidy – zanařikaly perské kočky.

- Milooost!!! – slyšel jsem skupinové štěkání a sborové mňoukání.

- Na smrt!!! – hřmělo to z jedlého tábora.

- Doost! – rozhodl jsem se pohnout s touhle patovou situací.

- Pojdme hlasovat – zaslechl jsem za zády, zatímco jsem opatrně stoupal na prkno i druhou nohou.

- Počkej, nejdřív se musíme spočítat – řekl někdo – nebuď tak lidsky netrpělivý.

- Hotovo – znělo mi v uších, když jsem přistupoval k hraně nad vlnami.

- Not guilty – zdálo se mi, že slyším, zatímco mi jedna noha už padala dolů – vše je ti odpuštěno. Vrať se zpátky!

V tom okamžiku příd' lodě narazila na vypouklý asfalt silnice, která vedla k mému domu.

- Škoda – slyšel jsem, když jsem letěl vzduchem – velká škoda...

Tenhle průser šlo eliminovat jenom kalbou, ryzí a nefalšovanou. Zavolám kamarádům a nejlepší kamarádce, ty máš i kamarádku, neposlouchej ho, pomátl se, a ještě jsi ji nenapíchnul na rožeň, ne, kecáš, lezeme do auta směr striptýz bar za městem, proč jsi nešel do kostela, nebyl jsi tady, abys mi poradil, a co knihovna, už se jich proboha zbavte. Majitel nás pěkně vítá, nařizuje jedné kočce, ať se

kroutí kolem tyče, opera nebo balet, to tak, aby na mě někdo řval, a já za to ještě platil, pingl nás hned skásnul, jakmile jsme vešli, dobře nám tak, když jsme nešli do divadla, tam je to levnější, a nechal nás s umělkyní o samotě.

Bar prázdný, kromě nás žádní jiní hosté, hudba duní, vybavuji si *Kabaret* a vzpomínám na Fabiana v Berlíně, chytají mě křeče do břicha, kde je WC, tady, ve dvoře, pitbul je hodný, nebojte se, a má dobrou náladu, zajímá mě, kdy jedl naposled, žádný strachy, všechno je pod kontrolou, týjo, tak to je hodně seriózní hláška na jednoho číšníka, hele – ptám se ho – vykašli se na podnos a příbory a zkus to v politice, byl bys lepší než ty, co jsou tam teď, prosím, to je jedno, zapomeň na to, už je stejně pozdě. Kamarádce vyhládlo, servírují jí chleba a sýr, on the house, East european baletka zaslechla, že se žením, a začala skákat na nás, na všechny, obzvlášť na mě, no a tak to vlastně začalo, kámoš k tyči, já na bar, naše suchozemská plavkyně nás podporuje morálně i rytmic-ky, ubohé dítě, proč mi všechno kazíš, dítě, dítě, a ty taky, majitel nad vším mávnul rukou, řekl pinglovi, že je všechno dovoleno, on, na rozdíl od těch uniformovaných sraček, ve kterých jsem plaval celé ráno, chápe, co nutí člověka zaměnit rozjařenost za žal, co ho vede k tomu, aby strčil hlavu mezi kozy, nic neviděl a neslyšel a kašlal na všechno kolem. K ránu dostávám od zasloužilé moldavské umělkyně

nabídku, abychom korunovali loučení se svobodou, to snad ne, vždyť je ještě dítě, neplácej, nechat si ujít takové maso, jen se kouknu, slibuji, nemám na to náladu, a já tady jen tak tvrdnu už hodinu, slabochu, buzerante, zbabělče, v pořádku, jsi charakter, všechna čest, i ty bys mohl přestat blábolit, s námahou lezeme do auta, jedeme dvacítkou a za tři hodiny, i s blouděním, kde jsme jezdili -, doteď nevím, dorazíme domů.

Spal jsem až do oběda, svatebního, před tím nevyhnutelné fotky, polibky, jídlo dobré, trocha kytary pro zlepšení nálady, abychom si připomněli normální časy, trochu víc whisky, než je moje doporučená denní dávka. Kámošovo pozvání na zítřejší partičku kulečníku jsem slušně odmítl, zřejmě neviděl Lovce na jeleny, takže neví, co se stane, když hraješ s falusoidními tágy a testisovitými koulemi těsně před válkou, I love you baby, už se zase projevuješ, baby...

- Proč nikdy nevyužijete poslední přání? - slyšel jsem rychle se blížící rybí hlas, když jsem se propadl křišťálové čistou vodou.

- Ty lidi nikdy nepochopím - odpověděl druhý žralok, a pospíchal mi vstříc.

Marek

Ach, kdybych tak uměl přimět ostatní, aby můj strach prožívali se mnou. Místo aby mě potěšil – bylo by to i zdvořilé – Matoušův příchod mě ještě více znepokojil: brašna z nevydělané kůzlečí kůže, hrubé sandály, z nichž čouhají zkrvavená chodidla, a bělmo vpadlé do dna očních dutin; smotek zaprášených pergamenů trčel z pěsti se sukovitými žilami. – Je čas – zašeptal, když ho sluhové nesli do domu, poté nachystali teplou koupel, zatímco kuchařky připravily takové pochutiny, že by i mrtvého postavily na nohy. – To je moje, ale sám už to nezvládnou – dal mi nahlédnout do poznámek napsaných vlastní rukou – potřebuji tvou pomoc. – „Teď určitě,“ pomyslel jsem si s radostí, a bez projevu emocí na pečlivě pěstěném obličejí jsem myšlenku doplnil o zlomyslnou poznámku: „Škoda, že jsi mě nepotřeboval, když byla tvoje ‚radostná zvěst‘ kladena na první místo.“ – Tady máš i výzvu – zarazil se, jako kdyby mi četl myšlenky a ukázal prstem na rolku, která vynikala svou tloušťkou – jistě víš, od koho...

- Nejdu nikam – bylo první, co jsem vyslovil – nejsem jediný...

- Počkej – pokusil se mě uklidnit unaveným hlasem, opíral se přitom o lokty ve snaze zvednout se z postele s nebesy.

- Už na nic nečekám. – Vstal jsem ze židle z vyřezávaného ebenu. – Připadá mi to jako včera, když jsem pravil: „Do tvých rukou, Hospodine, odevzdávám svoji duši“...

- Ach... včera... – zaštkal můj host a svalil se,

tak ušmudlaný, do postele povlečené vyšíváním damaškem.

- ... jenom chvíli před tím, než mě neznabozi přivázali k smradlavým koňům, aby mě smýkali špinavými alexandrijskými ulicemi. Až do smrti!

- Ach... smrt – křikl Matouš ještě silněji, dříve než zabořil tvář do popraskaných dlaní – ta nádherná smrt!

Řekl jsem, že jenom strach je nedělitelný; a nikdy se nerovná nule. Moje moudrá matka věděla, koho vychovává, uvědomovala si, že nejsme všichni z těsta na hrdiny. V tomto domě se křesťané modlili i té noci, kdy se sem Petr uchýlil hned po propuštění z vězení. Na jednu ženu, a ještě k tomu bohatou křesťanku, to bylo velmi statečné. Statečnost, která otevírá všechny dveře potomstvu, mi prostřela před nohy celý svět.

Proto mě svěřili do rukou dvou vyvolených – bratrovi mé matky a Pavlovi – s nimiž jsem se vydal na misijní cestu po Antiochii; po první následovaly další: se strýcem na Kypr; po jeho hádce se Šavlem; Řím, Egypt, Libye, Amónie, z Pentapole do Alexandrie. Já jsem první napsal evangelium, jen jsem nebyl dost energický a nevyžadoval jsem místo, které mi hierarchicky i chronologicky náleží. Tvrď! Silný! Houževnatý! Ne, tyhle přívlastky se nehodily k mé povaze.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.